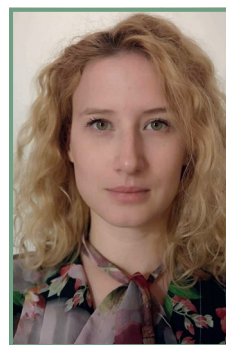
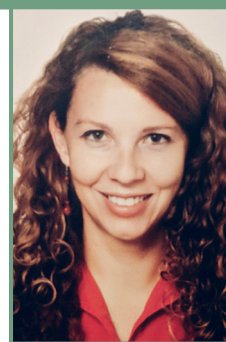

Kardos Melinda* – Hasznos Viktória** –

Seres Eszter Lilla*** – Bencze Kata****

Az Igazságügyi Minisztérium szerepe az ENSZ Nemzetközi Kereskedelmi Jogi Bizottságának (UNCITRAL) tevékenységében

I. AZ UNCITRAL SZEREPE A NEMZETKÖZI KERESKEDELMI JOG ALAKÍTÁSÁBAN

Az egyes határokon és tengereken átnyúló kereskedelem az emberiség fejlődésével szinte egyidős, melynek nem csupán piaccgazdasági oldala van, e folyamatok szabályozása a jog eszközeivel biztosított. A XX. századig azonban e jogi kereteket adó hagyományos szabályozás nemzetállami vagy regionális szinten történt, mely olykor feloldhatatlan jogi konfliktust eredményezett. Amikor az 1960-as években a világkereskedelem drámai módon bővülni kezdett, a nemzetállamok kormányai is elkezdtek felismerni, hogy szükség van az addig nemzetállami és regionális szinten szabályozott szabványok globális harmonizációjára¹.

1966. december 17-én az ENSZ Közgyűlés magyar, nevezetesen Ustor Endre ENSZ-nagykövet és Meznerics Iván professzor, MNB-igazgató kezdeményezésére **2205 (XXI). számú határozatával**, bécsi székhellyel létrehozta az Egyesült

Nemzetek Nemzetközi Kereskedelmi Jogi Bizottságát: az UNCITRAL-t.²

A 2205 (XXI). számú határozat felvezető szövegében is megfogalmazásra került azon gondolat, hogy a gazdaságilag egyre inkább egymástól függő világban elismerik a jogi keret harmonizációjának és egységesítésének fontosságát a nemzetközi kereskedelem és a beruházások megkönnyítése érdekében. Mostanra pedig tényként kijelenthető, hogy az UNCITRAL fontos szerepet játszik e jogi keret kialakításában, azaz a nemzetközi kereskedelmi jog számos kulcsfontosságú területének fokozatos harmonizálásában és korszerűsítésében jogalkotási és nem jogalkotási eszközök megalkotása révén. Kezdetben az UNCITRAL kilenc területet jelölt meg, melyek egyúttal az UNCITRAL egyes munkacsoportjainak témáját is adták: áruk nemzetközi kereskedelme, nemzetközi kereskedelmi választottbíráskodás, nemzetközi fuvarozás, biztosítás, nemzetközi fizetések, szellemi tulajdon, a nemzetközi kereskedelmet érintő jogokkal kapcsolatos diszkrimináció megszüntetése, nemzetközi kereskedelmi ügynökségek/képviseltek, nemzetközi kereskedelemben alkalmazott dokumentumok legalizálása. E témakörök napjainkra kibővültek a tágabb körben értendő vitarendezéssel, a fizetésképtelenséggel, az elektronikus kereskedelemmel és a biztonságos ügyletekkel.³

* Kardos Melinda: Igazságügyi Minisztérium, Nemzetközi Magánjogi Főosztály, jogi szakügyintéző.

** Hasznos Viktória: Igazságügyi Minisztérium, Nemzetközi Magánjogi Főosztály, jogi szakügyintéző.

*** Seres Eszter Lilla: Igazságügyi Minisztérium, Nemzetközi és Európai Unió Igazságügyi Együttműködésért Felelős Államtitkárság, titkárságvezető.

**** Bencze Kata: Igazságügyi Minisztérium, Nemzetközi és Európai Unió Igazságügyi Együttműködésért Felelős Államtitkárság, jogi szakügyintéző.

1 <https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/uncitral-leaflet-e.pdf>

Facts about UNCITRAL United Nations Commission on International Trade Law (ENSZ-kiadvány) [letöltés ideje: 2020. 08. 31.]

2 MILASSIN László: *Az ENSZ Nemzetközi Kereskedelmi Jogi Bizottsága (UNCITRAL)*. Universitas-Győr Nonprofit Kft., Győr, 2016, 10. o.

3 *A Guide to UNCITRAL: Basic facts about the United Nations Commission on International Trade Law*, Annex I General Assembly resolution 2205 (XXI.) – Establishment of the United Nations Commission on International Trade Law.

Az UNCITRAL jelentősége több lett azonban egy pusztán a nemzetközi jogi kereteket harmonizáló, egységesítő szervezetnél, Milassin László szavait idézve „az UNCITRAL esetében valósult meg azon, különösen a fejlődő országok által hangsúlyozott, igény, hogy egy olyan nemzetközi intézmény jöjjön létre, ahol a gazdasági és jogi szempontok mellett a politikai nézőpontra is kiterjed a munka. Az új jogi szervezetnek figyelembe kellett vennie a második világháború után kialakult, merőben megváltozott világpolitikai rendet és a gyarmati sorból felszabadult országok problémáit is”.⁴

Az UNCITRAL tagjai az Egyesült Nemzetek Szervezetének tagországai közül kerülnek ki. Megalapításakor 29 állam vett részt benne, a taggá válás alapelveinek meghatározásánál a világ földrajzi régiói, illetve alapvető gazdasági és jogrendszeri arányos képviseletének biztosítására törekedtek, majd ezt követően több lépcsőben zajlott a máig tartó bővítés (1973, 2002). Jelenleg 60 ország a tagja, azonban Japán kezdeményezésére jelenleg is tárgyalás alatt áll egy további bővítési javaslat. A 60 tagállamot földrajzi régiók, továbbá a világ legfontosabb gazdasági és jogrendszerei alapján regionális csoportokra osztották, nevezetesen Afrikai államok (14), Ázsiai államok (14), Latin-amerikai és Karibi államok (10), Kelet-európai államok (8) és Nyugat-európai államok (14) csoportja.⁵

Az ENSZ Közgyűlése a tagállamokat hat évre választja. Minden harmadik évben a tagság felének lejár a mandátuma. Általános szabály, hogy a tagság lejárta előtti évben kell megválasztani a tagországokat a következő hat évre.⁶ Magyarország az alapítás óta máig tagja az UNCITRAL-nak, azzal, hogy 2004-ben az akkori kormányzat nem kívánt részt venni az UNCITRAL munkájában, mely által tagsága egy időre megszűnt, majd Magyarország 2012-es megválasztásával, 2013 óta ismét aktívan részt vesz az UNCITRAL munkájában.⁷ 2015 előtt a külpolitikáért felelős miniszter látta el az UNCITRAL-lal kapcsolatos feladatokat, azonban a státutum rendelet 2015. szeptember 1-jétől hatályos módosítása⁸ e feladatkört az igazságügyért felelős miniszterhez telepítette. Jelenleg tehát az UNCITRAL-ban való magyar részvétellel kapcsolatos hazai koordinációt az Igazságügyi Minisztérium, azon belül pedig a Nemzetközi Magánjogi Főosztály látja el,

(forrás: <https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/12-57491-guide-to-uncitral-e.pdf>)

4 MILASSIN László: *Az ENSZ Nemzetközi Kereskedelmi Jogi Bizottsága (UNCITRAL)*. Universitas-Győr Nonprofit Kft., Győr, 2016, 12. o.

5 Megjegyzendő, hogy a részes államok természetesen nem kötelezhetők anyagi hozzájárulás teljesítésére, mivel az UNCITRAL az ENSZ Közgyűlésének állandó Bizottsága, illetve Titkársága is az ENSZ adminisztratív funkciót betöltő testületéhez tartozik.

6 *A Guide to UNCITRAL: Basic facts about the United Nations Commission on International Trade Law*.

7 <http://vienna.io.gov.hu/a-nemzetkozi-kereskedelmi-jogi-bizottsag-uncitral-tagallamainak-megvalasztasa-a-2013-2019-es-periodusra-magyarorszag-uncitral-tagsaga> [letöltés ideje: 2020. 08. 31.]

8 A 2015. szeptember 1-jétől hatályos, a természetes személyek adósságrendezéséről szóló törvény végrehajtásával összefüggésben egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 218/2015. (VIII. 6.) Korm. rendelet 7. § szakasza alapján a 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 82. § (8) bekezdése a következő h) ponttal egészült ki:

„(A miniszter az igazságügyért való felelőssége keretében)
h) koordinálja az alaptevékenysége szerint magánjogi, valamint nemzetközi magánjogi jogegységesítéssel foglalkozó nemzetközi szervezetekben való magyar részvétellel kapcsolatos feladatokat.”

melynek eredményeként Magyarország szerepvállalása az UNCITRAL-ban az utóbbi időben jelentősen megerősödött.

II. AZ UNCITRAL ESZKÖZTÁRA

Az UNCITRAL a fentebb említett céljait (jogharmónizáció, jogegységesítés) különböző jogi technikákkal éri el. Ezeket három csoportba szokás sorolni:⁹

1. Az **ún. legislatív jellegű instrumentumok** az UNCITRAL azon eredményeit foglalják magukba, amelyek különböző formában az államok irányába közvetítenek szabályozási megoldásokat (konvenciók, mintatörvények, jogszabályalkotási irányelvek és ajánlások, modell rendelkezések).
2. Az UNCITRAL eszközeinek másik csoportját a **szerződéses szabályalkotási technikák jelentik**, amelyek címzettjei elsősorban nem az államok, hanem közvetlenül a kereskedelmi viszonyok alanyai. Vagyis ebben a körben számos olyan szabványszerű szerződéses feltételt, klauzulát vagy szabályzatot találunk, amelyeket a felek saját szerződéseik részévé tehetnek, vagy adott esetben intézmények közreműködésével – pl. választottbírói fórum szabályzatán keresztül – juttathatnak érvényre. Példaként említhető az UNCITRAL választottbírói mintaszabályzata, vagy a nemzetközi beruházásvédelmi megállapodásokon alapuló választottbíráskodás (ISDS) átláthatóságáról szóló mintaszabályzat.
3. Az UNCITRAL produktumainak harmadik rétegét pedig a **magyarázó jellegű szabályalkotási eszközök** alkotják. E csoportba tartoznak a különböző jogi útmutatók, gyakorlati és tájékoztató útmutatók, javaslatok, technikai jegyzetek, illetve az értelmező nyilatkozatok.

Ad 1. Az ún. legislatív jellegű instrumentumok:

A) Konvenció („Conventions”)

A konvenció, mint nemzetközi egyezmény, kötelezettségek előírásával biztosítja a jog egységesítését, melynek teljesítését annak elfogadásával és/vagy ratifikálásával vállalják az államok. A konvenció hatálybalépése a – konvencióban meghatározott – ratifikációk számától függ.¹⁰ A konvenciók kevés rugalmasságot engednek a tagállamoknak, tekintettel arra, hogy előírásai szigorúak. E jogalkotási eszköz alkalmazására leginkább akkor kerül sor, ha a jogközelítés legmagasabb szintjét kívánják elérni az államok. Ezen jogi instrumentum egyik ékes példája az áruk nemzetközi adásvételi szerződéseiről szóló Bécsi Vételi Egyezmény,¹¹ melynek közel 100¹² ország részese, és amelynek megalkotásának kiemelt magyar vonatkozása is volt: 1980-ban

9 *A Guide to UNCITRAL: Basic facts about the United Nations Commission on International Trade Law*, 13. o.

10 *A Guide to UNCITRAL: Basic facts about the United Nations Commission on International Trade Law*, 13. o.

11 Magyarországon kihirdette: 1987. évi 20. törvényerejű rendelet az Egyesült Nemzeteknek az áruk nemzetközi adásvételi szerződéseiről szóló, Bécsben, az 1980. évi április hó 11. napján kelt Egyezménye kihirdetéséről.

12 <https://treaties.un.org/pages/HistoricalInfo.aspx?clang=en> [letöltés ideje: 2020. 08. 31.]

az egyezmény kidolgozására összehívott konferenciát Eörsi Gyula elnökölte. Abban az esetben viszont, ha nincs megfogalmazott igény a legmagasabb szintű jogközelítésre, más jogalkotási eszközök jöhetnek számításba mint a modelltörvény, a jogalkotási útmutatók vagy a modellrendeletek.

B) *Modelltörvény* („Model laws”)

A modelltörvény olyan jogszabály, amely az egyes államok általi törvényi szintű beemelésével (implementáció) válik a nemzeti jogrendszerek részévé, de nem ír elő olyan magas szintű kötelezettségeket, mint a konvenció.

E jogalkotási eszköz ugyanis modellek felállításával közelíti egymáshoz a nemzeti jogrendszerek különböző megoldásait, melynek révén a nemzeti jogszabályok különbözőségéből eredő vitás kérdések csökkentésére szolgáló jogharmonizációs eszköz. A modelltörvény elfogadási eljárásában is különbözik a konvenciótól, ugyanis véglegesítésére az UNCITRAL éves ülésén kerül sor, ami eltér a magasabb szintű jogegységesítést lehetővé tevő konvenció diplomáciai konferencián való elfogadásától. A ma hatályban lévő modelltörvények mindegyikének szükségképpen eleme az indokolás, ami a törvény megalkotásának társadalmi-gazdasági és politikai hátterét, valamint magyarázó megjegyzéseket tartalmaz a csatlakozó államok és a jogalkalmazó munkájának megkönnyítése érdekében, illetve utal az alternatív szabályozások lehetőségére, alkalmazására. Modelltörvény rendel például a nemzetközi kereskedelmi választottbíróságra vonatkozó nemzetközileg kialakult gyakorlatot. 1985. június 25-én az UNCITRAL elfogadta a nemzetközi kereskedelmi választottbíráskodásra vonatkozó mintajogszabályt. A szabályokat az államok beépítették saját törvényeikbe és a kamarai választottbíráóságok saját szabályzataikba.

C) *Jogalkotási útmutatók, ajánlások* („Legislative guides and recommendations”)

Számos oka van annak, hogy nem minden esetben lehet speciális, egyedi rendelkezések megalkotásával rendezni a jogharmonizáció kérdését. Lehetséges ugyanis, hogy az eltérő megoldásokat alkalmazó nemzeti jogrendszerek még nem kompromisszumkések arra vonatkozóan, hogy egyedi megoldással vagy egységes szabályokkal kívánják-e rendezni a vitatott kérdést, sőt a harmonizált szabályozás szükségessége iránti igény is vita tárgyát képezheti. E feltételek fennállása esetén inkább irányutatói céllal az alapelvekre és az ajánlásokra fektetik a hangsúlyt. A harmonizációs célt kitzűző jogalkotási útmutatók (guide) az általános tények megállapításán túl lehetséges megoldásokat kínálnak fel a különböző, a gyakorlatban véleménykülönbségre okot adó kérdésekre. A kínált megoldások nem modellszerűek, de az eltérő társadalmi, gazdasági és politikai berendezkedések körülményeitől függően, különböző változatokat tartalmaznak. A jogalkalmazó tevékenységét pedig a különböző megoldási lehetőségek előnyeinek és hátrányainak felsorakoztatásával, illetve összevetésével segítik. Az UNCITRAL első jogalkotási útmutatóját 1985-ben fogadta el a számítógépes nyilvántartás szabályozására vonatkozóan. Jelenleg több munkacsoport is ilyen típusú jogalkotáson dolgozik.¹³

¹³ Lásd lentebb – I. munkacsoport jelenlegi megbízatása.

D) *Modellrendeletek* („Model provisions”)

A modellrendeletek – a fentiekkel ellentétben – nem önálló jogharmonizációs eszközként jelennek meg az UNCITRAL „jogforrási rendszerében”, hanem a konvencióhoz járulékosan kapcsolódó elemet képeznek. Kiegészítő rendelkezéseket tartalmaznak, amelyek sok esetben nélkülözhetetlenek egy-egy konvenció gyakorlati értelmezése és alkalmazása során. E jogalkotási eszköz legismertebb példája lehet az elszámolási egység állandó értékének megállapítására megszövegezett modellrendelet (1982), aminek a nemzetközi fuvarozás, illetve az ahhoz kapcsolódó felelősségi kérdések körében van kiemelt jelentősége.

E) *Jogalkotási szövegek véglegesítése és elfogadása*

(„Finalization and adoption of legislative texts”)¹⁴

Egy munkacsoport által elkészített egyezmény, modelltörvény vagy más jogalkotási eszköz tervezete az UNCITRAL éves ülésén kerül megvitatásra. Amennyiben a szöveg megfelelő, úgy a Titkárság a szöveghez magyarázatot csatol, ezzel is segítve a Bizottságot, a kormányokat és a nemzetközi szervezeteket tanácskozásukban. Általában a szövegtervezetet és a kommentárt (amennyiben ilyen készült) az éves ülés előtt közzéteszik a kormányok és az érdekelt nemzetközi szervezetek között véleményezés céljából. A beérkezett észrevételekről, kommentárokról a Titkárság kompilációkat készít és továbbítja a Bizottsághoz munkájának könnyítése végett.

A konvenciókat a Bizottság maga nem véglegesítheti, és nem fogadhatja el. Ezt egy diplomáciai konferencia vagy ENSZ Közgyűlés teheti meg. A modelltörvényt és a jogszabályalkotási irányelveket a Bizottság véglegesíti és hagyja jóvá.

Ad 2. A Bizottság jogalkotási tevékenységén túl **szereződéses mintákkal** is segíti a nemzetközi szintű jogegységesülést. Ez azt jelenti, hogy egyes témakörökben általános szerződési feltételeket dolgozott ki, és meghatározta azokat a feltételeket, melyeket minden szerződő félnek figyelembe kell vennie. Legismertebb példái a választottbíráskodásra és a békéltetésre vonatkozó általános feltételek.

Ad 3. A magyarázó jellegű szabályalkotási eszközök

A) *Jogi útmutatók*

Amennyiben nem alkalmazható általános szerződési minta, egyéb alternatív megoldások jöhetnek számításba a probléma megoldására: ezek a szerződéskötésre vonatkozó magyarázó, indokolásszerű rendelkezések, melyeket a szerződéskötés során – legtöbb esetben a megfelelő szakismeret hiánya miatt – felmerülő nehézségek rendezésére szokás alkalmazni. A jogi útmutató felvázolja az adott problémák különböző megoldási lehetőségeit, illetve felsorakoztatják azok előnyeit és hátrányait.

B) *Gyakorlati és egyéb információs útmutatók*

E jogi eszközöket a bíróságok vagy más jogalkalmazó testületek használják, melyek gyakorlati példákon keresztül

¹⁴ Az UNCITRAL a jogalkotási szövegek véglegesítését és elfogadását, a fentebb már hivatkozott „A Guide to UNCITRAL: Basic facts about the United Nations Commission on International Trade Law” című kiadványában, a legislatív jellegű jogi instrumentumok között szerepelteti (17. o.), ezért magam is ekként hivatkozok rá.

mutatják be az egyedi esetekre vonatkozó egyezmények, megállapodások alkalmazását. A Bizottság 2009-ben fogadott el útmutatót a nemzetközi fizetéseképtelenségi együttműködésre vonatkozóan, ami azt példázza, hogy a gyakorlatban miként alkalmazandók a nemzetközi fizetéseképtelenségi megállapodások.

C) Értelmezési útmutatók

Az értelmezési útmutatók a Bizottság égisze alatt kibocsátott jogszabályszovegek egységes értelmezését segítik. Akkor kerülhet sor ennek alkalmazására, ha egy adott UNCITRAL dokumentum szövegével kapcsolatosan a kereskedelmi gyakorlat – például a technológiai fejlődés miatt – széleskörűen megváltozott és ennek következtében szükségessé válik az egységes értelmezés közzététele. Ilyen eszközt alkalmazott a testület az elektronikus kereskedelem és a nemzetközi kereskedelmi jog más témaköreinek összefüggésében is.

Ugyancsak a jogi instrumentumok között említendő az ún. CLOUT,¹⁵ vagyis az UNCITRAL által kidolgozott jogi szövegek egységes értelmezését elősegítő rendszer, mely az UNCITRAL esetjogként is ismert. Az erre vonatkozó igény elsőként a Bécsi Vételi Egyezmény 7. cikkében¹⁶ megfogalmazott passzus alapján merült fel. 1988-ban a Bizottság elhatározta, hogy összegyűjti és terjeszti a tagállamok bíróságai és a választottbíróságok által az UNCITRAL jogi szövegeivel összefüggésben hozott ítéleteket. A rendszer célja tehát, hogy egységes értelmezést nyújtson bírák, választottbírák, ügyvédek, kereskedelmi ügyletekben részt vevő felek, akadémikusok, hallgatók és más érdekeltek számára. A jelentett esetek többsége az Egyesült Nemzetek áruk nemzetközi adásvételére vonatkozó egyezményét (Bécs, 1980) és az UNCITRAL nemzetközi kereskedelmi választottbírósági mintatörvényét (1985) érinti.¹⁷

Joggal merülhet fel a kérdés, hogy az eddig felsorolt jogi instrumentumok miként jönnek létre. Ennek kapcsán rövid áttekintést nyújtanánk az UNCITRAL működéséről. A Szervezet meghatározott keretek között, három tevékenységi körben látja el feladatát. Az első a Bizottság (az UNCITRAL, mint az ENSZ Közgyűlésének állandó bizottsága), amely éves ülészekokon végzi munkáját. A második az államközi munkacsoportok rendszere, melynek elsődleges feladata a munkaprogramban meghatározott területekre vonatkozó joganyag fejlesztése. A harmadik a Titkárság, ami a Bizottság és a munkacsoportok előkészítő munkáját adminisztratív feladatok ellátásával segíti. A Titkárság is az ENSZ adminisztratív funkciót betöltő testületéhez tartozik.

¹⁵ Case law on UNCITRAL texts.

¹⁶ Az Egyesült Nemzetek Egyezménye Áruk Nemzetközi Adásvételi Szerződéséről (kihirdette 1987. évi 20. törvényerejű rendelet) – Bécsi Vételi egyezmény 7. cikk (1) bek. (1) „Az Egyezmény értelmezése során figyelembe kell venni annak nemzetközi jellegét és annak szükségességét, hogy elősegítsék az Egyezmény egységes alkalmazását, valamint a jóhiszeműség érvényesítését a nemzetközi kereskedelemben”.

¹⁷ További szövegek: az elektronikus kereskedelemről szóló UNCITRAL mintatörvény (1996), a határokon átnyúló fizetéseképtelenségről szóló UNCITRAL mintatörvény (1997), a hamburgi szabályok; a New York-i Egyezmény, a New York-i Egyezmény és az Egyezmény az áruk nemzetközi értékesítésének elévülési idejéről (New York, 1974, módosított és változatlan változatokkal egyaránt), de más szövegek is bekerülnek a vonatkozó esetjog kialakulásával.

A Bizottság

Az ENSZ Nemzetközi Kereskedelmi Jogi Bizottsága éves üléseken látja el tevékenységét. Az üléseket New Yorkban vagy Bécsben tartják, ahol jellemzően a munkacsoportok által előkészített tervezeteket véglegesítik, valamint megtárgyalják az adott témában elért eredményeket. A szervezet hatáskörébe tartozik a jövőbeni munka, illetve a lehetséges kutatási témák meghatározása is, amin túl az éves ülések arra is alkalmat adnak, hogy a Bizottság jelentés útján számoljon be a különböző nemzetközi szervezetekkel való együttműködéséről.

Az ülésszak kezdete előtt a tagállamok megválasztják a Bizottság elnökét, a három alelnököt és a rapportórt, akik a következő ülésszak kezdetéig látják el megbízatásukat. Magyarország aktivitását mutatja, hogy több esetben is részt vállalt elnökként, illetve alelnökként a Bizottság tevékenységében.¹⁸ Az utóbbi időszakban a Bizottság jubileumi, 50. ülészekának (2017–2018) elnöki pozícióját Martonyi János professzor úr töltötte be. Megemlítenő, hogy a szervezet 50 éves évfordulója alkalmából Magyarország az ENSZ bécsi központjában egy nemzetközi konferenciát is szervezett 2017 júliusában „Az UNCITRAL és Magyarország” címmel. Ezt követően 2018. és 2019. között Nemessányi Zoltán, nemzetközi igazságügyi együttműködésért felelős helyettes államtitkár úr töltötte be az 51. ülészek alelnöki posztját, ez év júliusában pedig Bóka János nemzetközi és európai uniós igazságügyi együttműködésért felelős államtitkár úr került megválasztásra az 53. ülészek (2020–2021) alelnökeként.

A Bizottság az ENSZ Közgyűléséhez hasonlóan az egyik legrepresentatívabb testület, mivel tagjai az öt régió mindegyikét képviselik. Az egyes tárgykörökben hatáskörrel rendelkező nemzetközi, regionális, vagy kormányközi és nemkormányközi szervezetek szakértőkként vehetnek részt a munkacsoportok ülésein, azonban a döntéshozatalban kizárólag a tagállamok járnak el, melynek során természetesen figyelembe vehetik a meghívottak kifejtett álláspontját is. A Bizottság eljárása végén – ha lehet – konszenzusos döntést hoz, amennyiben azonban nem alakul ki egyetértés a vitatott kérdés lényegét illetően, szavazással döntenek a Közgyűlés eljárásának szabályai szerint.

Az UNCITRAL munkacsoportjai

Az államközi munkacsoportok szintjén zajlik az UNCITRAL munkaprogramjában meghatározott jogi témák kidolgozása. Ebből adódóan a munkacsoportok a Bizottságtól kapott felhatalmazás alapján, meghatározott kérdéskörökkel foglalkoznak és évente két ülést tartanak. Tevékenységükről jelentést készítenek, amelyet a Bizottságnak terjesztenek fel jóváhagyásra. A munkacsoportok által létrehozott dokumentumtervezeteket a Bizottság éves ülésén véglegesítik és fogadják el a küldöttségek. A munkacsoportok elnökségének munkájában részt vesz a Titkárság¹⁹ részéről az adott kérdésben szakértelemmel rendelkező előadó és feladata többek között a tárgyalásokhoz szükséges anyagok összeállítása, az információk összegyűjtése, a szakértők meg-

¹⁸ Elnöki pozíciót töltöttek be 1969-ben a Bizottság 2. ülészekán: Réczei László, 1984-ben a Bizottság 17. ülészekán: Szász Iván.

¹⁹ A titkársági feladatokat az Egyesült Nemzetek Titkársága Jogügyi Hivatalának Nemzetközi Kereskedelmi Jogi Osztálya látja el.

hívása és az ülés jegyzőkönyvezése. Az UNCITRAL 1968-ban kilenc munkacsoportot hozott létre a jogegységesítés és jogharmonizáció megteremtése érdekében. Ezt követően különböző szempontokat figyelembe véve, továbbá a technikai fejlődés hatására a munkaprogram felülvizsgálatra került és jelenleg hat munkacsoport keretében valósul meg az érdemi munka.²⁰ A munkacsoportok évente kétszer tartanak ülést, tavasszal New Yorkban, ősszel Bécsben egy-egy hetes időtartamban. 2020-ban azonban az UNCITRAL-t is kihívások elé állította a koronavírus-világjárvány okozta utazási korlátozások, bizonytalanságok. A tavaszi munkacsoportülések többsége elnapolásra került és az őszi ülések is vegyes rendszerben kerülnek megtartásra. Azaz a beutazási korlátozásokkal nem érintett országok delegáltjainak lehetősége van az őszi időszakban Bécsben megtartásra kerülő munkacsoportüléseken személyesen részt venni, azonban a személyesen résztvevő delegáltak létszáma korlátozott, így államonként maximum két fő vehet részt az üléseken. Mindemellett lehetőség van az online formában történő részvételre is, a technikai nehézségek miatt szintén korlátozott létszámban. A Bizottság éves ülése is két felvonásban került megtartásra. Az első körben 2020. július 6–17. között virtuális formában megtartott ülés folytatására 2020. szeptember 14–18. között vegyes rendszerben került sor.

III. AZ EGYES MUNKACSOPORTOKBAN VÉGZETT JOGEGYSÉGESÍTŐ MUNKA JELENLEGI IRÁNYAI

1. A mikro-, kis- és középvállalkozásokkal foglalkozó munkacsoport

A munkacsoport létrehozására a Bizottság a 46. ülésén, 2013-ban tett javaslatot, amely 2014-ben kezdte meg a munkát.²¹ A munkacsoport feladata, hogy a mikro-, kis- és középvállalkozások esetében vizsgálja meg azon korlátozó, gátló jogi környezetet, amely hatására ezen vállalkozások hatékonysága, gazdasági sikere korlátozott. A mikro-, kis- és középvállalkozások a gazdasági szektorban nagymértékben vannak jelen, azonban a különböző gazdasági hatásokra meglehetősen érzékenyek. Így a munkacsoport célja azon jó gyakorlatok összegyűjtése, modellek kidolgozása, amelyek e vállalkozások sikerességét elősegíthetik. A munkacsoport jelenleg egy jogalkotási útmutatón²² dolgozik, amely iránymutatásként szolgálhat a jogalkotók számára a mikro-, kis- és középvállalkozásokra vonatkozó jogi normák megalkotásakor. Az útmutató tudatosan kerüli a „corporate” és „company” kifejezéseket, annak érdekében, hogy megfelelően szemléltesse, hogy a jogi útmutatóban foglaltak alapján létrehozott vállalkozás a jelenlegi jogrendszerekben foglalt társasági jogi formáktól független és attól eltérő, innovatívabb jogi entitás. Az útmutató jelenleg UNLLO (UNCITRAL Limited Liability Organization) néven határozza meg azt a mintaként szolgáló szervezetet,

amelyen keresztül levezeti annak javasolt szabályait. Az UNLLO kiindulópontja a „think small first” elve, azaz abból a megközelítésből indul ki, hogy egy ilyen vállalkozás elsősorban alacsony adminisztratív teherrel jön létre, majd így is működik, ezzel elkerülve, hogy a túlzott és korlátozó jellegű szabályoknak való megfelelés okán a fejlődése korlátozott legyen. Az egyszerűbb szabályoknak köszönhetően elérhető, hogy egy nagyobb szervezetté fejlődhessen, azzal, hogy amikor már nem tekinthető mikro-, kis- vagy középvállalkozásnak, akkor javasolt az átalakulása más formába. Kiemelendő, hogy az útmutató az adózási szabályokra okkal nem tér ki, ezen szabályok kidolgozása minden esetben az adott államokra tartozó kérdéskör.

Az UNLLO egy egyszerűsített módon és formában létrejövő, jogi személyiséggel rendelkező entitás. Mind annak létrehozására, így különösen a bejegyzésére, az indulótőke mértékére, mind szervezeti felépítésére, működésére, átalakulására, megszüntetésére külön, egyszerűbb szabályok megalkotása a cél. A munkacsoport az útmutatót kidolgozta és jelenleg annak első revíziójának fázisát zárja.

A Bizottság 2019-ben tartott, 52. ülésén felkérte a munkacsoportot, hogy munkáját egészítse ki a mikro-, kis- és középvállalkozások hitelfelvételével²³ kapcsolatos kérdéskörrel és a szükséges ajánlásokat, útmutatókat készítse el. A munkacsoport ezen a területen is megkezdte a munkát és jelenleg annak hátterét, jelenlegi státuszát vizsgálja, melyet követően megfogalmazhatók azon ajánlások, amelyek által e vállalkozások finanszírozásához, fejlődéséhez szükséges forrásokhoz való hozzájutás megkönnyíthető lehet számukra.

Magyar részről az I. munkacsoport munkájában az Igazságügyi Minisztérium mint az UNCITRAL-ban folyó tevékenységek koordinátora vesz részt és a munkacsoport munkaanyagaival kapcsolatos állásfoglalását rendszerint az Igazságügyi Minisztérium Magánjogi Jogalkotásért Felelős Helyettes Államtitkársága észrevételeinek megfelelően alakítja ki.

2. A választottbíráskodással és békéltetési eljárásokkal (alternatív vitarendezés) foglalkozó munkacsoport

A Bizottság először 1998-ban, annak 31. ülésén tűzte napirendre, hogy javasolt lenne a vitarendezési eljárásokra vonatkozó útmutatókat felülvizsgálni.²⁴ Ennek érdekében felkérte a Titkárságot, hogy készítsen elő egy feljegyzést, javaslatot, amely alapján a Bizottság erre vonatkozó döntése meghozható. A Bizottság 32. ülésén „Possible work in the area of international commercial arbitration” címmel elkészült a javaslat, amely több, a vitarendezési eljárásokkal kapcsolatban a gyakorlatban felmerülő problémát azonosított, illetve fogalmazott meg annak érdekében, hogy a Bizottság döntését megalapozza arra vonatkozóan, hogy a kérdéskört felveszi-e a munkaprogramjába. Általánosan elfogadottá vált, hogy foglalkozni kell a Bizottság által a területet érintően, korábban létrehozott útmutatók, javaslatok felülvizsgálatával, hogy az azok alkalmazásából fakadó tapasztalatok, felmerülő javaslatok beépíthetők legyenek, így különösen felülvizsgálatra szorul

20 MILASSIN László: *Az ENSZ Nemzetközi Kereskedelmi Jogi Bizottsága (UNCITRAL)*. Universitas-Győr Nonprofit Kft., Győr, 2016, 41–46. o.

21 <https://undocs.org/en/A/CN.9/800> [letöltés ideje: 2020. 08. 31.]

22 <https://undocs.org/en/A/CN.9/WG.I/WP.118> [letöltés ideje: 2020. 08. 31.]

23 <https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/wp-119-add1-e.pdf> [letöltés ideje: 2020. 08. 31.]

24 <https://undocs.org/en/A/CN.9/468> [letöltés ideje: 2020. 08. 31.]

az UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration (1985), UNCITRAL Arbitration rules és az UNCITRAL Conciliation Rules. A munkacsoport 2000-ben kezdte meg az érdemi munkát és jelenleg a 72. ülését szervezi.

A munkacsoport tevékenységének eredménye a 2019. augusztus 6-án 46 ország által aláírt Szingapúri Egyezmény (United Nations Convention on International Settlement Agreements Resulting from Mediation)²⁵ (a továbbiakban: Egyezmény).

Az Egyezmény 2018-ban került elfogadásra és a nemzetközi mediációs eljárások eredményeként létrejövő nemzetközi megállapodásokra alkalmazandó. Harmonizált jogi keretet hoz létre az ilyen elszámolási megállapodások igénybevételehez és azok végrehajtásához való joghoz. Az Egyezmény a nemzetközi kereskedelem megkönnyítésének és a közvetítés előmozdításának eszköze, mint alternatív és hatékony módszer a kereskedelmi viták rendezésére.²⁶ Kötelező erejű nemzetközi eszközként várhatóan stabilitást hoz a közvetítés nemzetközi keretében, hozzájárulva ezáltal a fenntartható fejlődési célokhoz. A munkacsoport jelenleg a gyorsított választottbírói eljárásokra vonatkozó szabályozáson dolgozik.²⁷

Magyar részről az Igazságügyi Minisztérium szintén, mint az UNCITRAL-ban folyó tevékenységek koordinátora vesz részt és a munkacsoport munkaanyagaival kapcsolatos állásfoglalás kialakítását általában külső szakértő bevonásával, továbbá az Igazságügyi Minisztérium Magánjogi Jogalkotásért Felelős Helyettes Államtitkársága észrevételeinek megfelelően végzi.

3. Beruházók és államok közötti jogviták szabályozási reformjával foglalkozó munkacsoport

A III. számú munkacsoport a beruházók és államok közötti viták rendezésére irányuló eljárások (ún. ISDS)²⁸ szabályozási reformjának lehetséges módozataival foglalkozik. A nemzetközi beruházásvédelmi szabályok rendszere mára meglehetősen összetetté és szövevényessé vált, miután világszinten több mint 3000 kifejezetten beruházásvédelmi tárgyú bilaterális és multilaterális megállapodás, valamint beruházásvédelmi rendelkezéseket is tartalmazó szabadkereskedelmi megállapodás van hatályban.²⁹ A rendszer két okból kifolyólag vált egyre erősödő bíráló tárggyá. A kritika egyik része a választottbírói eljárásokra, azok eredményére és strukturális jellemzőire, míg másik része jogviták rendezésére irányuló eljárásban döntést hozó arbitrátorok személyére vonatkozik.³⁰

Az eljárások jellemzőit illetően az eljárások elhúzódása és költséges volta,³¹ valamint az átláthatóság hiánya jelenti a kifogás tárgyát. Mivel számos beruházásvédelmi megállapodás

nem tartalmaz átláthatósági követelményről szóló rendelkezést, ezért a vitarendezés gyakran bizalmasan, zárt ajtó mögött folynak annak ellenére,³² hogy az átláthatóság követelménye a közérdeket érintő ügyekben egyre nagyobb igénnyel jelenik meg.³³

Az ISDS ügyekben hozott választottbírói határozatok következetességét és koherenciáját érintő kifogások képezik a bírálat másik jelentős tárgyát, mivel a beruházásvédelmi megállapodásokban foglalt rendelkezések gyakran tág szövegeket határoznak meg, ezzel jelentős mozgásteret hagyva a választottbírák számára döntéseik meghozatalához és a szerződések értelmezéséhez.³⁴ További probléma, hogy ezekben az eljárásokban a *stare decisis* elve nem alkalmazható, vagyis hiányzik a bírói precedenshez kötöttség, ami lehetővé teszi az eljáró panelek számára, hogy azonos vagy hasonló esetekben is egymástól eltérő, inkonzisztens határozatokat hozzanak.³⁵

Ami pedig a határozatok véglegességét illeti, a választottbírói határozatok csak meglehetősen szűk körben képezhetik felülvizsgálat vagy hatályon kívül helyezés tárgyát. Így egy téves jogi értékelésen nyugvó határozat hatályon kívül helyezése sem lehetséges.³⁶

Ami a választottbírák személyét érintő bírálatokat illeti, bár a választottbírói eljárás legitimitását a vitában álló felek általi bírói kijelölés hivatott biztosítani, nagyon sok esetben egy korlátozott számú személyi körből kerül újból és újból választottbíróként kijelölésre, aki más beruházásvédelmi ügyben pedig jogi tanácsadóként, képviselőként is eljárhat, ami gyengíti a választottbírói eljárásban elvárt függetlenség és pártatlanság követelményét.³⁷

Mindezen megfontolásból az UNCITRAL Titkársága 2015-ben tájékoztatta a Bizottságot, hogy egy tanulmányt készít³⁸ a Genfi Egyetem Nemzetközi Vitarendezési Központjával³⁹ együttműködésben. A tanulmány célja annak bemutatása volt, hogy a 2014-ben elfogadott, a nemzetközi szerződéseken alapuló beruházók és államok közötti választottbírói eljárások átláthatóságáról szóló egyezmény⁴⁰ mennyiben szolgálhat modellként a beruházók és államok közötti választottbírói eljárások reformjához.⁴¹ Végül

32 Ibid. paras. 26–27.; lásd továbbá UNCTAD: Transparency in IAS, UNCTAD Series on Issues in International Investment Agreements II, 2012, 36. o.

33 UNCTAD: Transparency in IAS, UNCTAD Series on Issues in International Investment Agreements II, 2012, 36. o.

34 A/CN.9/WG.III/WP.142.; paras. 31–34.

35 A/CN.9/WG.III/WP.142.; para. 37. Lásd továbbá: Christoph H. SCHREUER: *A Commentary on the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States*; Cambridge University Press, 2009, 1102–1103. o., paras. 16–17.

36 A/CN.9/WG.III/WP.142.; paras. 39–40.

37 Ibid. para. 44.

38 Az ENSZ Nemzetközi Kereskedelmi Jogi Bizottságának jelentése, 49. ülészak, 2016. június 27.–július 15., A/71/17, para. 187.

39 Center for International Dispute Settlement, CIDS.

40 United Nations Convention on Transparency in Treaty-based Investor-State Arbitration, más néven Mauritiusi Egyezmény. Az Egyezményt 2014 decemberében fogadta el az ENSZ és 2017 októberében lépett hatályba. Az Egyezménynek jelenleg öt tagállam részese: Kamerun, Kanada, Gambia, Mauritius és Svájc.

41 A Mauritiusi Egyezmény azonban nem önmagában alkalmazandó, hanem az egyezmény alapján a szerződő államok arra vállalnak kötelezettséget, hogy az UNCITRAL 2013-ban elfogadott nemzetközi szerződésen alapuló államok és beruházók közötti választottbírói eljárások átláthatóságára vonatkozó szabályzatát alkalmazzák. A szabályzat a Mauritiusi Egyezményen keresztül az államok között

25 The Singapore Convention on Mediation.

26 <https://www.kemi.hu/hirek/kulfoldi-hirek/alairtak-a-szingapuri-egyezményt.html> [letöltés ideje: 2020. 08. 31.]

27 <https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/EN/wp-214-e.pdf> [letöltés ideje: 2020. 08. 31.]

28 Investor-State Dispute Settlement.

29 UNCITRAL Titkárságának feljegyzése: Settlement of commercial disputes: presentation of a research paper on the Mauritius Convention on Transparency in Treaty-based Investor-State Arbitration as a possible model for further reforms of investor-State dispute settlement; A/CN.9/890; 2016. május 24.; para. 11.

30 Ibid. para. 18.

31 UNCITRAL Titkárságának feljegyzése: Possible reform of investor-State dispute settlement, A/CN.9/WG.III/WP.142.; 2017. szeptember 18., paras. 23–25.

a tanulmány két opcióra vonatkozó javaslatot fogalmazott meg: vagy egy kétszintű állandó bírói fórumot vagy pedig egy önálló fellebbviteli mechanizmust lehetne létrehozni a beruházás-védelmi jogviták elbírálása érdekében.⁴²

Az eltérő tagállami álláspontok miatt a munkacsoport jelenleg háromféle strukturális javaslatot tárgyal párhuzamosan. A három javaslat közül az első egy meghatározott szempontok szerint kiválasztott választottbírákból álló egységes lista összeállítására irányul, amellyel megőrizhető volna a beruházásvédelmi ügyekben a választottbírói eljárások jelenlegi rendszere.⁴³ E megoldás állna lényegében a legközelebb a jelenlegi strukturához, mivel beruházásvédelmi ügyekben már most is egy bilaterális alapon összeállított, vagy egy nemzetközi választottbírói intézmény által fenntartott lista alapján kerülnek kiválasztásra a bírák.

A második opció már egy állandó fellebbviteli fórum létrehozását célozná a beruházásvédelmi jogviták elbírálására irányuló eljárásokban.⁴⁴ Ezzel lényegében fenntartható lenne a jelenlegi választottbírói eljáráson nyugvó beruházásvédelmi struktúra, de egyben lehetőség nyílna bizonyos tény- és jogkérdésekben való tévedés esetén a beruházásvédelmi választottbírói határozatok felülvizsgálatára.

A harmadik opció pedig a beruházásvédelmi rendszer teljes reformját célozza azáltal, hogy egy állandó első- és másodfokú beruházásvédelmi bíróság felállítására kerülne sor.⁴⁵ Ebben az esetben a feleknek nem, vagy nagyon minimális szerepük lenne a bírák kiválasztásában, ezzel erősítve a függetlenség és pártatlanság bírákkal szemben támasztott követelményét.

Magyar részről a III. munkacsoport munkájában elsőhelyi felelősként Külgazdasági és Külügyminisztérium, mint a kereskedelempolitikáért felelős tárca vesz részt, emellett a munkacsoportban folyó egyeztetéseken az Igazságügyi Minisztérium mint az UNCITRAL-ban folyó tevékenységek koordinátora is rendszeresen részt vesz.

Jelenleg az UNCITRAL Titkársága az egyes opciók tekintetében a tagállami iránymutatások alapján a szövegjavaslatok kidolgozását végzi, amelyet valamennyi tagállam számára véleményezésre elérhetővé tesz. A kidolgozott és tagállamok által megtárgyalt szövegjavaslatok tekintetében még nem született döntés, hogy milyen formát fognak végül ölteni, mindazonáltal a jelenlegi munka alapján látható, hogy a strukturális változások nemzetközi szerződési formát tesznek szükségessé, amelyek további szabályzatokkal kerülhetnek kiegészítésre.

4. Az elektronikus kereskedelemmel foglalkozó munkacsoport

Az UNCITRAL IV. számú, elektronikus kereskedelemmel foglalkozó munkacsoportja egy olyan jogegységesítő eszköz

előkészítésén dolgozik, amely a határokon átnyúló személyazonosság-kezelési és bizalmi szolgáltatások tagállamok általi kölcsönös elismerését segíti elő.

Az online térben zajló tranzakciók biztonsága szempontjából – különösen a személyes interakciót egészen nélkülöző tranzakciók esetén – elengedhetetlen a felek jog által is elismert, biztonságos azonosítása, amely napjainkban a nemzetközi kereskedelem egyik legfontosabb megoldásra váró problémája. A munkacsoport által előállított jogegységesítő eszköz tervezetében⁴⁶ rejlő potenciál nem merül ki abban, hogy megteremti a különböző technológiai megoldások közötti átjárhatóságot, ezen túlmenően előmozdítja az egyes személyazonosság-kezelő rendszerek és bizalmi szolgáltatások interoperabilitását, azaz a különböző rendszerek (műszaki és szemantikai) „együttműködésre” való képességét.

A szabályozás fő alapelvei: (i) a felek autonómiája, (ii) technológiai semlegesség, (iii) funkcionális egyenértékűség és (iv) a diszkriminációmentesség. A tervezet hat bizalmiszolgáltatástípust nevesít: elektronikus aláírások, elektronikus bélyegzők, elektronikus időbélyegzők, elektronikus archiválás, elektronikus kézbesítési szolgáltatások és webhely-hitelesítés. A felsorolás a jövőbeni technológiai fejlődésre tekintettel nem kimerítő, a mindössze az adatok valóságát és hitelességét kritériumként megfogalmazó szolgáltatás definíció pedig kellően absztrakt ahhoz, hogy rugalmasan illeszkedjen a jövőbeli fejleményekhez.

A tervezet az eIDAS rendelettel⁴⁷ és az elektronikus aláírási UNCITRAL modell törvénnyel (2001)⁴⁸ összhangban tartalmazza a jelenleg ismert bizalmi szolgáltatások részletes szabályait, a bizalmi szolgáltatások megbízhatóságának kritériumrendszerét (amely a diszkrimináció-mentesség jegyében független kell, hogy legyen a bizalmi szolgáltatás nyújtásának földrajzi helyétől és a szolgáltató székhelyétől). Rendelkezéseket tartalmaz továbbá a minősítés folyamatára és a szolgáltató felelősségére vonatkozóan.

A személyazonosság-kezelés (IdM) jogi elismerése körében a tervezet rögzíti, hogy amennyiben egy jogszabály megköveteli vagy lehetővé teszi egy személy azonosítását, akkor ezen előírásnak az IdM vonatkozásában eleget tesz, ha a személy azonosítására megbízható módszert használnak. Ezen túlmenően a tervezet azokat az eseteket is le kívánja fedni, amikor nem jogszabály írja elő, hanem a felek maguk állapodnak meg egymás kölcsönös IdM rendszerek igénybevételével történő azonosításában. A jogegységesítő eszköz nem befolyásolhatja a létező jogszabályi előírások alkalmazását (különös tekintettel a magánélet védelmét és az adatvédelmet biztosító előírásokra), továbbá a személyazonosság-ellenőrzés (eredményeinek) joghatása, érvényessége, végrehajthatósága vagy bizonyítékként való elfogadhatósága nem tagadható meg azon az alapon, hogy az IdM rendszer elektronikus formában létezik.

A tervezet elfogadása esetén, amelyre a munkacsoport munkája lezárását követően, várhatóan az UNCITRAL Bizottság 2021. évi ülésén kerülhet sor, jogegységesítő eszköz

hatályban lévő beruházásvédelmi megállapodásokat egészíti ki azáltal, hogy beruházásvédelmi megállapodások alapján indult beruházó és állam közötti választottbírói eljárásokra vonatkozó információk nyilvánosságra hozatalának eljárási szabályait rögzíti.

42 Lásd A/CN.9/890. para. 38. és 46.

43 UNCITRAL Titkárságának feljegyzése: Possible reform of investor-State dispute settlement (ISDS) – selection and appointment of ISDS tribunal member, A/CN.9/WG.III/WP.169, paras. 22–39.

44 UNCITRAL Titkárságának feljegyzése: Possible reform of investor-State dispute settlement – Appellate mechanism and enforcement issues; Elérhető: https://uncitral.un.org/en/working_groups/3/investor-state; [letöltés ideje: 2020. 08. 29.]

45 A/CN.9/WG.III/WP.169, paras. 40–42.

46 <https://undocs.org/en/A/CN.9/WG.IV/WP.162> [letöltés ideje: 2020. 09. 02.]

47 Az Európai Parlament és a Tanács 910/2014/EU Rendelete (2014. július 23.) a belső piacon történő elektronikus tranzakciókhoz kapcsolódó elektronikus azonosításról és bizalmi szolgáltatásokról, valamint az 1999/93/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről.

48 https://uncitral.un.org/en/texts/ecommerce/modellaw/electronic_signatures [letöltés ideje: 2020. 09. 02.]

mind a nemzeti, mind a nemzetközi személyazonosság-kezelési és bizalmi szolgáltatásokra alkalmazandó lehet, továbbá hangsúlyozandó, hogy annak gyakorlati jelentősége jóval túlmutathat a nemzetközi kereskedelmi ügyletek körén.

A jogegységesítő eszköz várhatóan modelltvénnyként vagy egyezményként kerülhet elfogadásra. Előbbi megoldás nagyobb támogatottságot élvez, tekintettel a szabályozási terület kiforratlanságára.

A kidolgozás alatt álló tervezet mind Magyarország digitalizációs fejlődés terén elérni kívánt célkitűzéseivel, mind az elektronikus azonosítási és bizalmi szolgáltatásokról szóló 910/2014/EU rendelettel (eIDAS rendelet)⁴⁹ összhangban van.

Magyar részről az Igazságügyi Minisztérium szintén, mint az UNCITRAL-ban folyó tevékenységek koordinátora vesz részt és a munkacsoport munkaanyagaival kapcsolatos állásfoglalás kialakítását általában az illetékes szaktárcák bevonásával végzi.

5. A fizetésképtelenséggel foglalkozó munkacsoport

A Bizottság 2013-ban, annak 46. ülészakán kérte fel a munkacsoportot, hogy a 2014-es tavaszi ülészakára előzetesen vizsgálja meg a mikro-, kis- és középvállalkozások fizetésképtelenségével kapcsolatosan felmerülő problémákat, különös hangsúlyt fektetve arra, hogy az UNCITRAL Fizetésképtelenséggel kapcsolatos jogi útmutatója megfelelően alkalmazható-e, illetve hatékony megoldásokat nyújt-e e vállalkozások számára.⁵⁰ Amennyiben pedig a munkacsoport arra a következtetésre jut, hogy az útmutató nem kellőképp adekvát e vállalkozások számára, akkor a munkacsoport tegyen javaslatot arra vonatkozóan, hogy milyen további eszközök szükségesek annak érdekében, hogy a mikro-, kis- és középvállalkozások esetében a fizetésképtelenségi eljárások egyszerűbbek, hatékonyabbak legyenek. Így jelenleg a munkacsoport a mikro-, kis- és középvállalkozások egyszerűsített fizetésképtelenségi rendszeréről szóló kommentáron, ajánlásomagon⁵¹ dolgozik, melynek célja, hogy a jogalkotók számára egyszerű, átlátható és költség-hatékony fizetésképtelenségi szabályokra vonatkozó iránymutatásokat fogalmazzon meg. Ezen egyszerűsített fizetésképtelenségi rendszer kulcsszempontjai, céljai, különösen, hogy az eljárások könnyen hozzáférhetőek legyenek a mikro-, kis- és középvállalkozások számára, az eljárásokkal érintett személyek védelme biztosított legyen az eljárások során és hatékony intézkedések történjenek a hitelezők eljárásban való részvételének megkönnyítése érdekében. Mindemellert az egyszerűsített fizetésképtelenségi rendszerrel visszaélők, azt nem megfelelően alkalmazókkal szemben szankciókat határozzon meg, illetve ezen visszaéléseket megelőzze, továbbá a fizetésképtelenség okozta megbélyegzéssel kapcsolatos aggályok leküzdését elősegítse.

Az Igazságügyi Minisztérium e munkacsoportban is, mint az UNCITRAL-ban folyó tevékenységek koordinátora vesz részt és a munkacsoport munkaanyagaival kapcsolatos állás-

foglalások az Igazságügyi Minisztérium Magánjogi Jogalkotásért Felelős Helyettes Államtitkársága javaslatai mentén kerülnek megalkotásra.

6. A hajók bírósági értékesítésével foglalkozó munkacsoport

A Bizottság 2017-ben hívta fel a figyelmet a Comité Maritime International (CMI)⁵² által megfogalmazott jelent s⁵³ fontosságára, amely a hajók határon  tnyul  bírósági értékesítésének probl mait fogalmazta meg.⁵⁴ A Bizottság 2018-ban, annak 51.  l sszak n  gy határozott, hogy a témakört felveszi a munkaprogramjába.⁵⁵ A munkacsoport a tanácskozását azzal kezdte meg, hogy vizsgálta, szükséges-e valamilyen nemzetközi eszköz a témakörben, figyelembe véve a nemzeti szabályokat és a már meglévő, alkalmazandó nemzetközi eszközöket is. A munkacsoport döntése értelmében, a munkájának alapját, hátterét a CMI által kidolgozott, a hajók külföldi bírósági értékesítésének elismeréséről szóló egyezm nytervezet⁵⁶ adja, amely megfelelő alapot nyújthat az egyeztetésekhez. A munkacsoport megtárgyalta a tervezetben foglalt főbb kérdésköröket,  gy a bírósági értékesítés joghatásait, az eljárási követelményeket, valamint a tervezet által alkalmazott fogalommeghatározásokat és az egyezmény hatályát. A munkacsoport továbbá azt is vizsgálja, hogy a tervezetnek további kérdéseket kell-e rendeznie,  gy különösen, szükséges-e foglalkozni a k nyszer rt kesít sekkel, a mag n rt kesít sekkel, kollíziós kérdésekkel stb. A munkacsoport jelenleg is a tervezet felülvizsgálatát végzi.⁵⁷

Ahogy a többi munkacsoport esetében is, az Igazságügyi Minisztérium, mint az UNCITRAL-ban folyó tevékenységek koordinátora vesz részt és a munkacsoport munkaanyagaival kapcsolatos állásfoglalások e munkacsoport esetében is az Igazságügyi Minisztérium Magánjogi Jogalkotásért Felelős Helyettes  llamtitk rs ga javaslatai mentén kerülnek kialakításra.

IV. VÉGSZÓ

A globalizáció, a technikai fejlődés felgyorsulását l tv , már nem kell különösebben magy r zni a nemzetközi kereskedelmi kapcsolatok fontosságát, az irányadó jogi háttér harmonizációjára való törekvések létjogosultságát. Ahogy jelen tanulmányban bemutatásra került, az UNCITRAL e kapcsolatok jogi hátterének kialakításában, folyamatos felülvizsgálatában, kiemelkedő szerepet töltött és tölt be. A tagországok kiváló jogi szakemberei tevékenysége kiemelt jelentősséggel bír, annak érdekében, hogy az UNCITRAL a célkitűzéseit megvalósíthassa, a jogharmonizációs törekvéseit véghez vigye.

49 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0910&from=HU> [letöltés ideje: 2020. 09. 02.]

50 <https://undocs.org/en/A/CN.9/1006> [letöltés ideje: 2020. 08. 31.]

51 <https://undocs.org/en/A/CN.9/WG.V/WP.170> [letöltés ideje: 2020. 08. 31.]

52 Nemzetközi Tengerészeti Szervezet.

53 <https://undocs.org/en/A/CN.9/WG.VI/WP.81> [letöltés ideje: 2020. 08. 31.]

54 2007-ben a kínai professzor, Henry Li hívta fel a figyelmet arra, hogy a hajók nemzetközi bírósági értékesítése tárgyában hozott bírósági határozatok elismerése világszerte akadályokba ütközik. A CMI ennek hatására készítette el a jelentését.

55 <https://undocs.org/en/A/CN.9/973> [letöltés ideje: 2020. 08. 31.]

56 International Convention on Recognition of Foreign Judicial Sales of Ships (Beijing Draft).

57 <https://undocs.org/en/A/CN.9/WG.VI/WP.87> [letöltés ideje: 2020. 08. 31.]